

ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΚΟΤΣΑΛΗ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ:

- 1. Ανοικτές Υποστάσεις =** Σε αυτές τις υποστάσεις δεν περιγράφεται εξαντλητικά το απαγορευτικό ή επιτακτικό περιεχόμενο του οικείου κανόνα, η αντίθεση προς τον οποίο προσδίδει στην πράξη τον κατ' αρχήν άδικο χαρακτήρα της. Η αντίθεση προς τον κανόνα δικαίου μπορεί να συλληφθεί ολοκληρωτικά μόνον, αν αναφερθούμε και σε κάποια στοιχεία νομικούς συνήθως περιεχομένου (ειδικά στοιχεία του αδίκου)!
- 2. Αρνητικά στοιχεία της Υποστάσεως =** Η διδασκαλία για τα αρνητικά στοιχεία της υποστάσεως βρίσκεται στον αντίποδα της διδασκαλίας για την ανοικτή υπόσταση και αποδίδει στην αντικειμενική υπόσταση διευρυμένη αξία, υπερτονίζοντας τη σημασία της! Με βάση αυτή τη θεώρηση, που βρίσκεται πλέον από πλευράς θεωρητικού και πρακτικού ενδιαφέροντος σε ύφεση, θα πρέπει η αντικειμενική υπόσταση να περιλαμβάνει όχι απλώς τα τυπικά στοιχεία που συνθέτουν το άδικο του συγκεκριμένου είδους εγκλήματος, αλλά όλα τα στοιχεία του παρανόμου. Έτσι προϋποθέσεις των λόγων άρσης του αδίκου χαρακτήρα γίνονται αντιληπτές ως αρνητικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης, την αντικειμενική υπόσταση, δηλ. διευρύνεται κατά τους λόγους αυτούς, οι οποίοι προσαρτώνται ως αρνητικά στοιχεία σε αυτή, που δεν διατυπώνονται ρητά αλλά εκάστοτε λογικά υπονοούνται! Γι' αυτό συμπεριλαμβάνονται στη διευρυμένη (αντικειμενική) υπόσταση, αφού με την έλλειψή τους καθίσταται δυνατή η τελειωτική κρίση για τον άδικο χαρακτήρα της πράξης!
Εάν θεωρήσουμε τους λόγους άρσης του αδίκου ως στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης, τότε θα πρέπει να δεχτούμε ότι πλάνη περί τους λόγους άρσης του αδίκου (νομιζόμενη άμυνα) είναι ευθέως πραγματική πλάνη!
Η θεωρία αυτή σήμερα γενικά απορρίπτεται. Κι αυτό γιατί οι λόγοι άρσης του αδίκου δεν είναι στοιχεία που μπορούν να διατυπωθούν γενικά, αλλά πρέπει να τα λάβουμε υπόψη μας *in concreto* για τη συγκεκριμένη περίπτωση!
- 3. Αντικειμενική Υπόσταση:** Ενδεικτική Λειτουργία: εφόσον δεν υπάρχουν εξαιρέσεις, η συμπεριφορά που πληροί την αντικειμενική υπόσταση, έχει άδικο χαρακτήρα!
Η αντικειμενική υπόσταση λειτουργεί σαν «κόσκινο». Μόνον η συμπεριφορά που πληροί την αντικειμενική υπόσταση θεωρείται ποινικά αξιόλογη πράξη και φθάνει στο επόμενο στάδιο ποινικού ελέγχου, δηλ. στη διερεύνηση του κατά πόσο έχει (τελειωτικά) άδικο χαρακτήρα!
ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης είναι αυτά που γίνονται αντιληπτά με την εμπειρία και ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΑ αυτά που για να γίνουν αντιληπτά απαιτούν κάποια αξιολόγηση από τον εφαρμοστή του δικαίου!
- 4. Απαγόρευση Αναδρομής =** Παλαιότερη θεωρία και νομολογία δεχόταν πως ο δεύτερος αιτιώδης σύνδεσμος «διακόπτει τον πρώτο». Η νομολογία έχει στο μεταξύ διευκρινίσει ότι ο αιτιώδης σύνδεσμος διακόπτεται «μόνον όταν η παρεμβαλλόμενη συμπεριφορά του τρίτου εξουδετερώνει και καθιστά ανενεργό την αρχική συμπεριφορά». Σήμερα, γίνεται δεκτό ότι και οι δύο δράστες θεωρούνται αιτιώδεις, αλλά γίνεται διαφορετική ποινική αξιολόγηση του καθενός, ανάλογα με τον βαθμό υπαιτιότητας!
- 5. Αψιθυμίες =** στις λεγόμενες ορμητικές ή – αλλιώς – «αψιθυμικές» πράξεις η ψυχική παρόρμηση δεν παρακάμπει το συνειδητό εγώ, αλλά διέρχεται από αυτό. Έχει όμως τόσο μεγάλη δύναμη, ώστε να «ισοπεδώνει» την αντίσταση των συνειδησιακών αναστολών.
- 6. Volenti non fit injuria =** Είναι από παλιά αναγνωρισμένο (μάλιστα γίνεται λόγος για εθιμικό κανόνα δικαίου), ότι η αρχή του Ρωμαϊκού Δικαίου **volenti non fit injuria** («αδικείται δ' ουδείς έκων», έλεγε ο Αριστοτέλης) έχει γενικότερη ισχύ! Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η συναίνεση αίρει τον άδικο χαρακτήρα οποιασδήποτε εγκληματικής πράξεως. Αντίθετα, οι

πράξεις οι οποίες στρέφονται εν όλω ή εν μέρει εναντίον εννόμων αγαθών της Πολιτείας ή του κοινωνικού συνόλου γενικότερα, δεν καλύπτονται από μια τέτοια συναίνεση!

7. **Διαβίωση** = Δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να γίνει αποδεκτή «η ενοχή για τον τρόπο διαβίωσης», δηλ. η ενοχή που συνδέεται με προγενέστερη συμπεριφορά η οποία δεν πληροί καμία ποινική (αντικειμενική) υπόσταση! Η ενοχή για την πράξη δεν μπορεί να αντικατασταθεί από την ενοχή για τον τρόπο διαβίωσης. Η ενοχή για τον τρόπο ζωής πρέπει να ληφθεί υπόψη στο χώρο της εγκληματολογίας αλλά και στο επίπεδο επιμέτρησης της ποινής. Η ενοχή όμως για τον τρόπο διαβίωσης δεν θα πρέπει να αποτελεί έννομη προϋπόθεση για την έννομη συνέπεια ποινή!
8. **«Ενοχή λόγω του τρόπου διαβίωσης»** από τον Mezger ή η από τον Wezel αποκαλούμενη **«ενοχή λόγω χαρακτήρα»**: αξιοποιήσιμες προκειμένου να διακριβωθεί ο βαθμός της ενοχής! Η ενοχή λόγω του τρόπου διαβίωσης μπορεί να αυξήσει την ενοχή για την πράξη!
9. **Απαιτητό**: Τον γερμανικό όρο **«unzumutbar»** τον αποδίδει ο Κοτσαλής στα ελληνικά ως «μη απαιτητό». Ο Ανδρουλάκης αποδίδει τον ως άνω όρο ως «μη – αξιώσιμο», ενώ παλαιότερα ο Χωραφάς τον απέδιδε ως «ανθρωπίνως φευκτό της υπαιτιότητας». Αναφέρεται στη βουλευτική αδυναμία συμμόρφωσης προς το άδικο! Στην ουσία μπορώ ή όχι να απαιτήσω από εσένα να συμμορφωθείς προς την αντίληψή σου περί αδίκου; Βλέπε και Κατάσταση Ανάγκης που αίρει τον καταλογισμό!

Σε περίπτωση που είναι μεν δυνατή η αποτροπή του αποτελέσματος, πλην όμως αυτή δεν μπορεί να απαιτηθεί από το συγκεκριμένο άτομο, γιατί ακριβώς υπερβαίνει τις ανθρώπινες δυνάμεις, τις δυνάμεις του μέσου ανθρώπου δεν αποκλείεται ο άδικος χαρακτήρας, αλλά απλώς και μόνο η ενοχή!

10. **Αδύνατη πράξη**: Η μη τέλεση μιας αδυνάτου πράξεως δεν είναι παράλειψη, αλλά αποτελεί – με την επιφύλαξη της *«omissio libera in causa»* – από ποινικής άποψης ένα nullum! Κατά τον Ανδρουλάκη παράλειψη των αδυνάτων, παράλειψη χωρίς δυνατότητα ενέργειας είναι αδύνατη!
11. **Πράξη**: Έχουν διατυπωθεί πολλές θεωρίες για το τι είναι πράξη! Η θεωρία της σκοπιμής δράσης υποστηρίζει πως πράξη είναι μόνο μια δράση που έχει κάποια σκοπιμότητα. Άρα όταν η νοσοκόμα δίνει δηλητήριο στον ασθενή νομίζοντας ότι του χορηγεί φάρμακο δεν πράττει, γιατί σκοπός της πράξης της δεν ήταν ο θάνατος αλλά η θεραπεία. Η θεωρία της κοινωνικότητας ενδιαφέρεται μόνο για τις συμπεριφορές της φανερές, τις προς έτερον (ακόμα άρα και η αντανakλαστική κίνηση, αν είναι προς έτερον, είναι ΠΡΑΞΗ)! Τέλος, η θεωρία της αιτιότητας νοεί ως πράξη οποιαδήποτε συμπεριφορά συνδέεται αιτιακά με ένα αποτέλεσμα. Με την θεωρία αυτή όμως δεν περιλαμβάνεται στην πράξη η παράλειψη, ενώ παράλληλα, ακόμα και η γέννηση του δολοφόνου νοείται ως πράξη!
12. **Αναλογία**: Στο Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο η αναλογία είναι επιτρεπτή ΜΟΝΟ προς όφελος του κατηγορουμένου (in bonam partem) και ΟΧΙ σε βάρος αυτού (in malam partem)!
13. **Αστόχημα της βολής (aberratio ictus)**: Στην έννοια του αστοχήματος της βολής εντάσσουμε την περίπτωση εκείνη, κατά την οποία ο δράστης σημαδεύει για να πετύχει ένα συγκεκριμένο στόχο, αντί όμως γι' αυτόν, που σημαδεύε, έπληξε τελικά κάποιον άλλο. Όπως γίνεται φανερό το αστόχημα βολής διαφέρει από την πλάνη περί το πρόσωπο ή το αντικείμενο στο σημείο ακριβώς του «στόχου». Στην πλάνη, δηλ. περί το πρόσωπο ή το αντικείμενο ο δράστης πετυχαίνει τον ίδιο «στόχο», που σημαδεύε, ενώ εδώ πετυχαίνει εντελώς διαφορετικό «στόχο».
14. **Απρόβλεπτη αιτιότητα**: Είναι προτιμητέο σε περιπτώσεις εξαιρετικής εξασθένησης του αιτιώδους συνδέσμου (κριτήριο: αν δεν επερχόταν όντως το αποτέλεσμα, θα χαρακτηριζόταν η πράξη ως δεισιδαιμονική προσπάθεια) να αποκρούσουμε την αιτιότητα! **Causa**

adaequata!!! Ο Μυλωνόπουλος λύνει το ίδιο πρόβλημα με την διδασκαλία περί αντικειμενικού καταλογισμού!

- 15. Αποχρώσα ή Ενεργός αιτία:** Κατά τη θεωρία της ενεργού αιτίας (causa efficiens) μεταξύ των διαφόρων παραγωγικών του αποτελέσματος όρων υπάρχει ένας, ο οποίος θέτει σε κίνηση τους λοιπούς ηρεμούντες όρους! Θεωρία του ισοδυνάμου των όρων στην παραλλαγή της αποχρώσας αιτίας!!!!
- 16. Βία:** α) Η συμπεριφορά που οφείλεται σε ακαταμάχητη σωματική βία (vis absoluta) ΔΕΝ νοείται ως πράξη!!! β) Αντίθετα, η πράξη που τελείται υπό καθεστώς της λεγόμενης εξαναγκάζουσας βίας (vis compulsiva) νοείται ως πράξη!
- 17. Βούληση:** Η ένταση της βούλησης διαφοροποιεί τις μορφές δόλου μεταξύ τους (δόλος α' βαθμού – δόλος β' βαθμού – ενδεχόμενος δόλος)!
- 18. Γενικός Δόλος (dolus generalis):** Ο δράστης επιθυμεί το εγκληματικό αποτέλεσμα να επέλθει με την πρώτη πράξη κι αυτό επέρχεται με την δεύτερη! ΟΧΙ συρροή απόπειρας ανθρωποκτονίας εκ δόλου και ανθρωποκτονίας από αμέλεια, ΑΛΛΑ τετελεσμένη ανθρωποκτονία εκ δόλου! Η δεύτερη πράξη περιλαμβανόταν εξ αρχής στον εγκληματικό σχεδιασμό, δεν υπάρχει ουσιώδης απόκλιση από την αιτιώδη διαδρομή (περίπτωση ανάστροφου γενικού δόλου)!
- 19. Γνήσιο άδικο:** Διάκριση από άλλους νομικούς κλάδους παρουσιάζει όλο και μεγαλύτερη δυσχέρεια λόγω της αυξανόμενης χρησιμοποίησης από το νομοθέτη του μέσου της ποινής για εξαναγκασμό σε συμμόρφωση σε όλες σχεδόν τις προσταγές (ακόμα και οικονομικού – διοικητικού κ.λπ. ΠΔ)!
- 20. Θεωρία εγκληματικής επιδοκιμασίας:** Κοινή συνισταμένη στις 3 μορφές δόλου (άμεσος, αναγκαίος, ενδεχόμενος) είναι ότι και στις τρεις ο δράστης δέχεται να συμβεί, δηλ. επιδοκιμάζει, εκείνο που είναι ανεπιθύμητο στην έννομο τάξη, εκείνο που αυτή αποδοκιμάζει. Έτσι, και στις τρεις αυτές περιπτώσεις έκφρασης της βούλησης ο δράστης βρίσκεται σε ενεργητική ψυχική αντίθεση προς τις προσταγές του Δικαίου εμφανιζόμενος ως ανυπάκουος απέναντι σ' αυτές!
- 21. Προγενόμενος και Επιγενόμενος Δόλος:** Στο δράστη δεν καταλογίζεται ο προγενόμενος ούτε ο επιγενόμενος δόλος. Και τούτο γιατί η γνώση και βούληση ως στοιχεία του δόλου θα πρέπει να υπάρχουν όπως συνάγεται από το 30 ΠΚ κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης.
- 22. Προμελετημένος δόλος:** Έχω σχεδιάσει την εγκληματική πράξη με λεπτομέρεια από πριν! Εξακολουθεί βέβαια ο δόλος να υπάρχει και κατά την τέλεσή της!
- 23. Θεωρία του δόλου:** Είναι εκείνη η διδασκαλία κατά την οποία εντάσσεται η γνώση του αδίκου στον δόλο, η οποία με άλλα λόγια αντιλαμβάνεται τον δόλο ως γνώση και βούληση του παρανόμου πλήρωσης της αντικειμενικής υπόστασης. Συνεπώς, ο δόλος είναι "dolus malus".
- 24. Κακός δόλος:** Σύμφωνα με την θεωρία του δόλου **η συνείδηση του αδίκου** αποτελεί **συστατικό** του **δόλου**!
Κατά τον ΠΚ, ο δόλος ΔΕΝ είναι dolus malus, η συνείδηση του αδίκου δεν αποτελεί συστατικό του δόλου: Αντικείμενο του δόλου αποτελούν τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης, όχι όμως και ο άδικος χαρακτήρας της συμπεριφοράς, ο δράστης δηλαδή πράττει εκ δόλου (εκ προθέσεως) και αν ακόμη δεν γνωρίζει ότι αυτό που πράττει είναι απαγορευμένο και κατά μείζονα λόγο ποινικά απαγορευμένο.
- 25. Λόγοι Άρσης του αδίκου:** Όπως η ουσιαστική βάση του αδίκου θεμελιώνεται στο κοινωνικά επιζήμιο, βλαπτικό χαρακτήρα της πράξης, που στοιχειοθετεί την αντικειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος, έτσι αντίστοιχα η κατ' εξαίρεση δικαιολόγηση θα πρέπει λογικά να στηρίζεται: α)είτε στο ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το κοινωνικό συμφέρον δεν

βλάπτεται, β)είτε στο ότι η βλάβη υπερκαλύπτεται από την εξυπηρέτηση ενός άλλου – υπέρτερου – κοινωνικού συμφέροντος.

26. Άμυνα: Εντατική και εκτατική υπέρβαση → οι περιπτώσεις κατ' ένταση υπέρβασης των ορίων της άμυνας, που αναφέρονται άμεστο στο άρθρο 23 ΠΚ έρχονται σε αντίθεση με εκείνες της εκτατικής, δηλαδή της κατ' έκταση υπέρβασης των ορίων της άμυνας, όπου κατ' ακρίβεια δεν έχουμε να κάνουμε με άμυνα και συνεπώς ούτε με υπέρβασή της. Κατ' εξαίρεση θα πρέπει να υπαχθεί αναλογικά στο άρθρο 23 ΠΚ μόνο εκείνη η περίπτωση εκτατικής υπέρβασης που συντελείται σε άμεση χωροχρονική συνάφεια προς την καθ' εαυτό αμυντική πράξη!

27. Υπέρβαση Άμυνας από φόβο και ταραχή: Ο φόβος και η ταραχή αποτελούν συναισθήματα ασθενικά, δηλαδή συναισθήματα που προκαλούνται λόγω «αδυναμίας». Αντίθετα, τα σθενικά συναισθήματα είναι το μίσος, η εκδίκηση και είναι υποκινητές για τέλεση αξιόποινων πράξεων!

28. Προσταγή: Για να αποτελέσει λόγο άρσης του αδικού κατ' άρθρο 21 πρέπει να αποτελεί τυπικά νόμιμη και ουσιαστικά παράνομη διαταγή που δίνεται από το ιεραρχικά ανώτερο στο ιεραρχικά κατώτερο όργανό συνδεόμενα με σχέση δημοσίου δικαίου ΚΑΙ στην οποία προσταγή να οφείλεται ΤΥΦΛΗ ΥΠΑΚΟΗ!

29. Κατάσταση Ανάγκης: Να μην έχει προκληθεί από υπαιτιότητα του δράστη η κατάσταση ανάγκης σημαίνει να μην έχει βρεθεί αυτός σε κατάσταση κινδύνου με επιδίωξη να προσβάλλει με το πρόσχημα αυτού του κινδύνου το αγαθό κάποιου άλλου! ΔΕΝ ενδιαφέρει το απλά και μόνο να έχει δημιουργήσει αυτός κάποια κατάσταση κινδύνου σκόπιμα ή από αμέλεια του!

30. ΣΥΡΡΟΗ λόγων άρσης του αδικού:

31. Διπλή έδρα δόλου: Εμφανίζεται τόσο στο πεδίο του αδικού ως φορέας της κοινωνικοηθικής απαξίας της συγκεκριμένης εγκληματικής συμπεριφοράς, όσο και στο χώρο του καταλογισμού ως ένδειξη της επίμεμπτης ψυχικής πίστης του δράστη.

32. Υποκειμενική Διδασκαλία περί αδικού: Αντλαμβάνεται την βούληση για πράξη ως αντικείμενο (της αυτής σημασίας με την προσβολή του εννόμου αγαθού) της κρίσεως για το άδικο.

33. Αναιμικό φάσμα: Η πράξη ως πρωταρχικό στοιχείο του εγκλήματος, απογυμνωμένη από κάθε νοηματικό στοιχείο, χαρακτηρίζεται επιτυχώς από τον Beling ως αναιμικό φάσμα!

34. Φιναλιστική θεωρία περί πράξης και θεωρία της σκόπιμου δράσεως: Η πράξη εμψυχούμενη από τη βούληση πραγμάτωσης ορισμένου σκοπού! Ενδιαφέρει, δηλαδή, το αποτέλεσμα!!!

35. Cogitationis poenam nemo patitur: Τελείως εσωτερικά περιστατικά, σκέψεις, αποφάσεις, σκοποί ΔΕΝ ΕΠΑΡΚΟΥΝ!!!

36. Ομοσυνείδητο: περιφερειακή γνώση του αδικού της συμπεριφοράς! Ψυχικό φαινόμενο!

37. Εξωτερικοί όροι του αξιοποίνου: ΔΕΝ θεωρούνται στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης. Ονομάζονται έτσι, ακριβώς γιατί βρίσκονται εκτός της αντικειμενικής υπόστασης σε στενή έννοια, πλην όμως η συνδρομή τους είναι απαραίτητη για την τιμώρηση του δράστη για το συγκεκριμένο έγκλημα. Επομένως, δεν χρειάζεται να καλύπτονται από δόλο ή αμέλεια του δράστη.

Όταν οι εξωτερικοί όροι του αξιοποίνου είναι προϋποθέσεις ΟΧΙ του ότι ο δράστης είναι άξιος ποινικού κολασμού, αλλά του ότι έχει ανάγκη και ποινικού κολασμού μιλάμε για γνήσιους εξωτερικούς όρους του αξιοποίνου. Αντίθετα, εάν οι όροι αυτοί αποτελούν προϋπόθεση αξίας προς ποινικό κολασμό μιλάμε για μη γνήσιους όρους του αξιοποίνου!

38. Δράστης Συνειδήσεως: Γνωρίζει ότι πράττει άδικο όταν γνωρίζει πως η διάταξη που παραβιάζει συμφωνεί τυπικώς και ουσιαστικώς με το Σύνταγμα!

39.Recklessness: Με αφορμή πολύνεκρα δυστυχήματα στην οδική και θαλάσσια συγκοινωνία ανανεώθηκε παλαιότερη πρόταση για τριχοτόμηση των μορφών υπαιτιότητας κατά το πρότυπο του αγγλοσαξωνικού δικαίου, έτσι ώστε να αναγνωρίζεται ως τρίτο, ενδιάμεσο μέγεθος μεταξύ δόλου και αμέλειας αυτό της recklessness, δηλαδή μιας μορφής βαριάς ενσυνείδητης αμέλειας, όπου ο δράστης πράττει, καίτοι έχει επίγνωση του συγκεκριμένου κινδύνου προσβολής του εννόμου αγαθού. Η ενδιάμεση αυτή κατηγορία θα κάλυπτε, με άλλα λόγια, τις οριακές περιπτώσεις του ενδεχόμενου δόλου και της ενσυνείδητης αμέλειας!

40.Υποκειμενικά στοιχεία του αδίκου: Η ανελαστική και στεγανή κατανομή μεταξύ αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων επέστη μια πρώτη ρωγμή με την επικράτηση της νεοκλασικής θεωρίας περί εγκλήματος. Σήμερα γίνεται πλέον γενικά δεκτό ότι το άδικο συγκροτείται σε κάποιες περιπτώσεις και από υποκειμενικά στοιχεία. Κυρίως αναφέρονται οι τρεις ακόλουθες περιπτώσεις: α)εγκλήματα σκοπού, β)εγκλήματα υποκειμενικής τάσης, γ)απόπειρα, δ)μη γνήσια φρονηματικά στοιχεία!

Αναλυτικότερα:

Α)Εγκλήματα σκοπού: πχ. ο σκοπός παράνομης ιδιοποίησης στην κλοπή(ατελώς δίπρακτο έγκλημα) ή παράνομου περιουσιακού οφέλους στην απάτη(κόλουργο έγκλημα αποτελέσματος) και την εκβίαση! Εγκλήματα **με υπερχειλή** αντικειμενική υπόσταση!

Β)Εγκλήματα Υποκειμενικής Τάσης: εγκλήματα γενετήσιας αυτοδιάθεσης!

Γ)Απόπειρα: Η απόφαση στην απόπειρα αποτελεί υποκειμενικό στοιχείο του αδίκου !!! Μια πράξη εξωτερικά ατελής, χωρίς δηλαδή αποτέλεσμα, όπως είναι η απόπειρα, ΜΟΝΟ σε συνάρτηση με τη βούληση του δράστη της, μόνο δηλαδή με βάση το τι ήθελε με αυτή να πραγματώνει, αποκαλύπτει το νόημά της ως κοινωνικό γεγονός.

Δ)ΜΗ γνήσια φρονηματικά στοιχεία: Δεν είναι τίποτε άλλο ειμή η υποκειμενική πλευρά ιδιαίτερων στοιχείων του αδίκου! (διαφορετικό πράγμα από τα γνήσια φρονηματικά στοιχεία τα οποία ΑΠΛΑ προσδιορίζουν την ΕΝΟΧΗ)

41.Ο δόλος ως ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ του αδίκου: Η μεταβολή – στο πλαίσιο της φιναλιστικής περί πράξεως θεωρίας – της θέσεως του δόλου και η με αυτή συνδεδεμένη ολοκλήρωση της επιχειρηθείσης υποκειμενικοποίησης του αδίκου οδήγησε σε μια μεταλλαγή της ουσιαστικής έννοιας του αδίκου. Η διδασκαλία αυτή μας φέρνει κοντά τον κίνδυνο να προτάξουμε τους σκοπούς του δράστη της πράξεως, να δώσουμε προβάδισμα στην απαξία της συμπεριφοράς του δράστη σε σχέση με την απαξία της προσβολής εννόμων αγαθών! Κίνδυνος τιμώρησης του φρονήματος και όχι της πράξης!

{Ο Μυλωνόπουλος δέχεται τον δόλο ως υποκειμενικό στοιχείο του αδίκου: (α)δόλο μπορεί να έχει και ο ανίκανος προς καταλογισμό – β)ο δόλος είναι υ.σ.α για την απόπειρα και άρα είναι αντιφατικό να μην είναι για το τετελεσμένο έγκλημα – γ)ο δόλος αποτελεί λογική προϋπόθεση των υπολοίπων υ.σ.α. – δ)ο δόλος προσδιορίζει τη βαρύτητα του εγκλήματος χωρίς την οποία θα ήταν αδύνατη η επιβολή αναπληρωματικού της ποινής μέτρο – ε)ο δόλος προσδιορίζει το μέτρο της αναγκαίας άμυνας κατά των ακαταλόγιστων}

42.Υποκειμενικά στοιχεία της δικαιολόγησης (λόγοι άρσης του αδίκου): Αρκεί για την άρση του αδίκου η εξ αντικειμένου συνδρομή των όρων της άμυνας, της κατάστασης ανάγκης κ.λπ. ή απαιτείται επιπροσθέτως και γνώση του πράττοντος για τη συνδρομή τους ή – μάλιστα – απαιτείται και κάτι παραπάνω από απλή γνώση, δηλαδή η βούληση – επιδίωξη.

Η γνώση των σχετικών περιστατικών αποτελεί ένα σε κάθε περίπτωση αξιούμενο «υποκειμενικό στοιχείο της δικαιολόγησης».

Τα υποκειμενικά στοιχεία της δικαιολόγησης για τους λόγους άρσης του αδίκου αντιστοιχούν στα υποκειμενικά στοιχεία του αδίκου.

Όπως δηλαδή, για τη στοιχειοθέτηση του αδικού απαιτείται σε μερικά εγκλήματα η συνδρομή ορισμένων υποκειμενικών στοιχείων, έτσι και για τον αποκλεισμό του άδικου χαρακτηρά απαιτούνται μερικές φορές και υποκειμενικά στοιχεία, όπως αυτό συμβαίνει λ.χ. στην περίπτωση της άμυνας, όπου ο δράστης πρέπει να ενεργεί με σκοπό να αποκρούσει την επίθεση!

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποια είναι η έννοια του όρου «χωρίς δική του υπαιτιότητα» στο άρθρο 25ΠΚ; (ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1993)

Να μην έχει προκληθεί από υπαιτιότητα του δράστη η κατάσταση ανάγκης σημαίνει να μην έχει βρεθεί αυτός σε κατάσταση κινδύνου με επιδίωξη να προσβάλλει με το πρόσχημα αυτού του κινδύνου το αγαθό κάποιου άλλου! ΔΕΝ ενδιαφέρει το απλά και μόνο να έχει δημιουργήσει αυτός κάποια κατάσταση κινδύνου σκόπιμα ή από αμέλεια του! {ΕΠΙΤΟΜΗ ΚΩΣΤΑΡΑ, σελ.214, παράγραφος 240}

2. Μπορεί να επιβληθεί χρηματική ποινή εις βάρος νομικού προσώπου; (ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1993)

Τα νομικά πρόσωπα κατά την άποψη του Κοτσαλή δεν μπορούν να εγκληματήσουν και άρα να υποβληθούν σε ποινές! Ακόμα και να μπορούσαν, μόνο χρηματικές ποινές θα ήταν δυνατό να τους επιβληθούν! Αλλά και πάλι, θα πρέπει καλύτερα η ευθύνη των Νομικών Προσώπων να αντιμετωπίζεται στο πεδίο των διοικητικών κυρώσεων και ΜΟΝΟ εκεί! Σε ποινικές κυρώσεις θα πρέπει να υποβάλλονται μόνο τα μέλη που είναι υπεύθυνα! Διαφορετικά (αν επιβάλλονταν ποινές σε ν.π.) θα τιμωρούνταν και τα ανεύθυνα μέλη! Υπάρχουν βέβαια και αντίθετες απόψεις! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ. 105, υποσημείωση 1}

3. Η προγενέστερη επικίνδυνη ενέργεια ως ένας από τους λόγους ευθύνης από παράλειψη πρέπει να είναι και άδικη; (ΙΟΥΝΙΟΣ 1999)

ΟΧΙ! Πρέπει απλά να έχει δημιουργήσει έναν κίνδυνο και μάλιστα, έναν εξαιρετικό κίνδυνο όχι έναν συνηθισμένο κίνδυνο ζωής. ΔΕΝ είναι ανάγκη να είναι άδικη! Γι' αυτό και ακόμα και στην περίπτωση αμυντικής πράξης όπου ο κίνδυνος που δημιουργήθηκε δεν είναι άδικος, έχουμε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση. {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ. 363, περίπτωση (δ)}

ΚΡΑΤΟΥΣΑ ΑΠΟΨΗ – ΚΑΤΑ ΚΟΤΣΑΛΗ – ΑΚΡΙΒΩΣ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ!!! Η εν λόγω ενέργεια θεμελιώνει ιδιαίτερη νομική υποχρέωση μόνον, εφόσον ήταν άδικη, χωρίς όμως να αξιώνεται και το καταλογιστό της σε ενοχή, του πράξαντος! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ. 226, υποσημείωση 518}

4. α)Ο Μανώλης πυροβολεί εναντίον του Αντώνη για να τον σκοτώσει. Αντί αυτού όμως σκοτώνει τον περαστικό Γιάννη. Ποια είναι η ποινική ευθύνη του Μανώλη; (ΙΟΥΝΙΟΣ 1999)

Αστόχημα βολής – aberratio ictus: Απόπειρα ανθρωποκτονίας κατά του Αντώνη σε αληθινή κατ' ιδέαν συρροή με τετελεσμένη ανθρωποκτονία κατά του Γιάννη από ενσυνείδητη αμέλεια ή ενδεχόμενο δόλο, ανάλογα με το εάν αποδέχτηκε το αποτέλεσμα ή όχι! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.294}

β) Ο Αντώνης κρύβεται ένα βράδυ σε μια συστάδα δέντρων περιμένοντας να περάσει ο Μανώλης για να τον σκοτώσει. Αντί του Μανώλη περνά από το σημείο της ενέδρας ο άγνωστος στον Αντώνη, Γιάννης. Ο Αντώνης σκοτώνει το Γιάννη νομίζοντας ότι σκοτώνει το Μανώλη. Ποια είναι η ποινική ευθύνη του Αντώνη; Αιτιολογήστε την απάντησή σας. (ΙΟΥΝΙΟΣ 1999)

Πλάνη περί το πρόσωπο – Στην περίπτωση αυτή ο δράστης σκοτώνει ακριβώς το στόχο που ήθελε, όχι άλλον, απλά ο στόχος του τελικά είναι διαφορετικό πρόσωπο. Αδιάφορα η πλάνη περί το πρόσωπο. Ο Αντώνης θα τιμωρηθεί για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως του Γιάννη! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.292}

5. Συγχωρείται άμυνα σε περιπτώσεις καταστάσεως ανάγκης των άρθρων 25 ΠΚ και 32ΠΚ; Αιτιολογήστε την απάντησή σας. (ΙΟΥΝΙΟΣ 1999)

Μια κατάσταση ανάγκης του άρθρου 25 ΠΚ διαφέρει από την άμυνα του άρθρου 22 ΠΚ στα εξής βασικά σημεία:

- 1) ο λόγος για τον οποίο η κατάσταση ανάγκης του άρθρου 25 Π.Κ. αποκλείει το άδικο είναι ριζικά διαφορετικός από τον αντίστοιχο λόγο για τον οποίο αποκλείεται το άδικο στην άμυνα!
- 2) η άμυνα ασκείται πάντα για την απόκρουση άδικης επίθεσης, ενώ στην κατάσταση ανάγκης η πράξη τελείται για να αντιμετωπισθεί κίνδυνος προερχόμενος από οποιαδήποτε αιτία!
- 3) η άμυνα συνίσταται στην προσβολή εννόμων αγαθών του επιτιθέμενου, ενώ στην κατάσταση ανάγκης η πράξη συνίσταται στην προσβολή αγαθών τρίτου προσώπου! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ. 350 (Δ)}

Η κατάσταση ανάγκης που θέτει ο νόμος ως βάση των αξιολογήσεών του είναι η «επιθετική», όπου το προσβαλλόμενο αγαθό ανήκει σε τρίτο πρόσωπο. «Αμυντική κατάσταση ανάγκης, αντίθετα, συντρέχει, όταν ο κίνδυνος προέρχεται από τον ίδιο το φορέα του θυσιάζόμενου αγαθού. Εδώ υπάγονται οι περιπτώσεις που δεν θεμελιώνουν άμυνα, είτε διότι δεν υπάρχει επίθεση, είτε διότι η επίθεση δεν είναι άδικη, ή δεν είναι παρούσα! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.495}

6. Ο Α χτυπάει τον γέροντα Β στο κεφάλι, του αφαιρεί το πορτοφόλι και σπεύδει δρομαίος να εξαφανισθεί. Μόλις ο Β συνέρχεται από το σοκ, αρχίζει να καταδιώκει τον Α, επειδή όμως είναι ζαλισμένος από το χτύπημα, παραπατά, πέφτει και τραυματίζεται θανάσιμα. Ποιο το αξιόποινο του Α; (ΙΟΥΝΙΟΣ 2000)

Ο Α έχει τελέσει ληστεία! Ο μεταγενέστερος θανάσιμος τραυματισμός του Β οφείλεται σε λάθος του ιδίου και όχι σε αμέλεια του Α οπότε να έχουμε γνήσιο εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα, ήτοι θανατηφόρα ληστεία! Άλλωστε, δεν παρήχθη ιδιαίτερη νομική υποχρέωση του Α μετά την ληστεία του Β να αποτρέψει κινδύνους της υγείας του, διότι το άδικο θα πρέπει να έγκειται σε παραβίαση κανόνος, που προστατεύει το αγαθό του οποίου δεν απετράπη η βλάβη). {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ. 226, υποσημείωση 518}

7. Ο Α βλέπει τον κλέφτη Β να βγαίνει τρέχοντας από το σπίτι του φορτωμένος με πλούσια λεία. Γεμάτος οργή τον καλεί να σταματήσει και να αφήσει τα κλοπιμαία, αλλά ο Β απλώς επιταχύνει το τρέξιμό του. Τότε ο Α εκσφενδονίζει κατά του Β μια πέτρα για να τον σταματήσει, αυτή όμως τον πετυχαίνει στο κεφάλι και τον σκοτώνει, πράγμα που ο Α πρόβλεψε ως ενδεχόμενο και το αποδέχτηκε. Ερωτάται : (ΙΟΥΝΙΟΣ 2000)

1) Ποιο το αξιόποινο του Α;

Άμυνα, καθώς ο Β είναι κλέφτης! Δυνατότητα προσβολής μεγαλύτερης αξίας αγαθών καθότι στην άμυνα σκοπός είναι όχι η διασφάλιση του υπέρτερου σε αξία αγαθού αλλά η διασφάλιση της έννομης τάξης! Υπέρβαση της άμυνας με ενδεχόμενο δόλο - άρθρα 23 ΠΚ και 83 ΠΚ → τιμώρηση για ανθρωποκτονία από πρόθεση με ποινή ελαττωμένη!!!

2) Αν η προηγούμενη απάντησή σας θα ήταν διαφορετική σε περίπτωση που κοντά στον Α βρισκόταν ένας αστυνομικός πρόθυμος να δράσει.

Από την αρχή του προβαδίσματος των μέσων της κρατικής καταστολής συνάγεται ότι η άμυνα είναι επικουρική έναντι της κρατικής προστασίας. Επομένως, η αμυντική πράξη εκ μέρους του ιδιώτη δεν είναι αναγκαία και δεν επιτρέπεται αν μπορούσε να δράσει αστυνομικό όργανο! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.456}

3) Αν ο αστυνομικός αυτός είχε δικαίωμα να πυροβολήσει τον Β για να τον σταματήσει.

Τα κρατικά όργανα διέπονται από την αρχή της αναλογικότητας υπό στενή έννοια που επιβάλλει αντιστοιχία προστατευόμενου και προσβαλλόμενου εννόμου αγαθού, έτσι ώστε να μη διαταράσσεται η ισορροπία μεταξύ κρατικής βίας και προστασίας του πολίτη. Γι αυτό τον λόγο δεν επιτρέπεται να προσβάλλουν έννομα αγαθά του επιτιθέμενου σημαντικότερα από το προστατευόμενο! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.464 επόμενα}

8. Σε περίπτωση έλλειψης των «υποκειμενικών στοιχείων δικαιολογήσεως» ο δράστης τιμωρείται για ολοκληρωμένο έγκλημα ή απόπειρα; (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1999)

Έλλειψη υποκειμενικών στοιχείων δικαιολόγησης – έλλειψη γνώσης ανάγκης υπεράσπισης: Απόπειρα και όχι τετελεσμένο έγκλημα – αγνοούμενη άμυνα για παράδειγμα!! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ.383 επόμενα}

9. Αρχή αναλογικότητας στο ποινικό δίκαιο και στη δικονομία. (ΙΟΥΛΙΟΣ 2012)

Στο ουσιαστικό ποινικό δίκαιο η αναλογία είναι επιτρεπτή ΜΟΝΟ in bonam partem! Σε βάρος του κατηγορουμένου η αναλογία ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ!

Κατά την κρατούσα άποψη που υποστηρίζει ότι η περιορισμός αυτός της αναλογίας ΔΕΝ εφαρμόζεται στο Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο!

Ο Κοτσαλής ωστόσο υποστηρίζει πως ο δικονομικός ή ουσιαστικός χαρακτήρας του θεσμού δεν επιτρέπεται να παίζει κάποιον ρόλο στο ζήτημα ασφάλειας του δράστη! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ. 55,56}

10. Αποκλείεται η πραγματική πλάνη του δράστη κατά αρ. 30 Π.Κ. σε περίπτωση ύπαρξης δόλου «προηγούμενου» ή δόλου «επόμενου» ή σε περίπτωση «συνεπιγνώσεως»; (ΙΟΥΝΙΟΣ 2000)

Αρχή του ταυτόχρονου: ΜΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΜΟΝΟ ο ταυτόχρονος με την πράξη δόλος! ΟΧΙ ο επιγενόμενος ή προγενόμενος! Μπορεί να έχουμε προγενόμενο δόλο αλλά τη στιγμή της πράξης να τελούμε σε πραγματική πλάνη!

ΣΥΝΕΠΙΓΝΩΣΗ: Περιθωριακή γνώση στοιχείων της α.υ. → ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΕΙΤΑΙ ΔΟΛΟΣ – ΑΡΑ ΑΠΟΚΛΕΙΕΤΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΛΑΝΗ!!! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ. 279}

- 11. Ο Α επιτίθεται εναντίον του Β για να τον κτυπήσει. Ο Β αμύνεται και τραυματίζει ελαφρά τον Α στο χέρι, η κίνηση αυτή όμως καταστρέφει το ρολόι που φορούσε ο Α και το οποίο ανήκε στον αδερφό του τελευταίου, Γ. Αξιόποινο του Β; (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1999)**

Από την άμυνα καλύπτεται και η προσβολή εννόμων αγαθών τρίτων εφόσον αυτά χρησιμοποιούνται σαν όργανα από τον δράστη ή και απλά φέρονται από αυτόν! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.450}

- 12. Στη διάρκεια ενός αγώνα μπάσκετ ο φίλαθλος Α ρίχνει ένα κέρμα στο γήπεδο με σκοπό να τραυματίσει τον Β παίκτη της αντίπαλης ομάδας. Το κέρμα όμως βρίσκεται στο χέρι και τραυματίζει ελαφρά τον Γ παίκτη της δικής του ομάδας. Αξιόποινο του Α; (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1999)**

Aberratio ictus: απόπειρα απλής σωματικής βλάβης του Β σε συρροή με απλή σωματική βλάβη του Γ από ενδεχόμενο δόλο (εάν έχουμε ενσυνείδητη αμέλεια ως προς τον ελαφρύ τραυματισμό του Γ που μάλλον κάτι τέτοιο συντρέπει στην παρούσα περίπτωση, θα έχουμε τιμώρηση απλώς για απόπειρα απλής σωματικής βλάβης κατά του Β, διότι δεν τιμωρείται η απλή σωματική βλάβη από αμέλεια)! Ωστόσο όταν το υλικό αντικείμενο δεν είναι εξατομικευμένο υπάρχει τετελεσμένο έγκλημα! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.294}

- 13. Τι γνωρίζεται για την αμέλεια της «αναλήψεως του επιχειρήματος»; (ΙΟΥΝΙΟΣ 2000)**

Στις περιπτώσεις που ο δράστης αδυνατεί υποκειμενικά να συμμορφωθεί προς τον κανόνα επιμελείας (πχ. μύωπας οδηγεί χωρίς γυαλιά) αποκλείεται να μην η αμέλεια ως προς την διεξαγωγή του εκάστοτε εγχειρήματος, παραμένει όμως η αμέλεια περί την ανάληψη του εγχειρήματος αυτού, εφόσον, βεβαίως, ο δράστης μπορεί τουλάχιστον να διαγνώσει την ανικανότητά του αυτή. {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ.331}

- 14. Τι σημαίνει <<ιδιαίτερα εγκλήματα>>, τι σημαίνει <<ιδιόχειρα εγκλήματα>> και κατά πόσο αυτά συμβιβάζονται με την ιδέα του ενιαίου αυτουργού; (ΙΟΥΝΙΟΣ 2003)**

Τα ιδιόχειρα ή σωματοπαγή εγκλήματα ανήκουν στο χώρο των ιδιαίτερων εγκλημάτων. Σε αυτά προκύπτει η ανάγκη ενός ιδιαίτερου υποκειμένου από την ιδιαιτερότητα της πράξης του αυτουργού, εδώ δηλαδή απαιτείται άμεση σωματική κίνηση του ίδιου του δράστη. Αποκλείεται η συναυτουργία και η έμμεση αυτουργία στα εγκλήματα αυτά!

- 15. Δόλος και Νομική Πλάνη. (ΙΟΥΛΙΟΣ 2012)**

Η Νομική πλάνη είναι το δεοντολογικό στοιχείο του καταλογισμού και έχει να κάνει με τη συνείδηση ή μη του αδίκου! Αν συντρέπει νομική πλάνη αποκλείεται ο καταλογισμός, αλλά όχι και ο δόλος! Δόλο μπορεί να έχει και ο τελών σε νομική πλάνη καθότι ο δόλος δεν περιλαμβάνει γνώση του αδίκου! Ο Δόλος συνίσταται απλά σε βούληση και επιδίωξη/αποδοχή πραγμάτωσης της αντικειμενικής υπόστασης ενός εγκλήματος, όχι και σε γνώση του αδίκου χαρακτήρα του! Δεν ακολουθείται από τον ΠΚ η θεωρία του *dolus malus*, σύμφωνα με την οποία ο δόλος περιλαμβάνει και γνώση του αδίκου!

Άρα, αν η νομική πλάνη είναι συγγνωστή αποκλείεται ο καταλογισμός και όχι ο δόλος. Η πραγματική πλάνη είναι αυτή που, αν συντρέπει, αποκλείει τον δόλο!

- 16. Τα είδη των εγκλημάτων διακινδύνευσης και η πρακτική σημασία της διακρίσεως. (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003)**

Μετακίνηση προς τα πίσω των ορίων της ποινικής προστασίας έτσι ώστε να προστατεύονται τα έννομα αγαθά όχι μόνο στη φάση της βλάβης, αλλά και στη φάση της απλής διακινδύνευσής των!

Εγκλήματα συγκεκριμένης διακινδύνευσης – εγκλήματα αφηρημένης διακινδύνευσης (ακόμα πιο πίσω μετακινείται η ποινική προστασία) – εγκλήματα αφηρημένης-συγκεκριμένης/δυνητικής διακινδύνευσης!

17. Ποια είναι η ποινική αντιμετώπιση της νομιζόμενης κατάστασης ανάγκης του άρθρου 32 του ΠΚ και γιατί; (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2004)

Όταν ο δράστης πλανάται όχι όμως εξ αμελείας ως προς την κατάσταση που – αν υφίστατο – θα πληρούσε όλα τα στοιχεία της κατάστασης ανάγκης ως λόγου που αποκλείει την ενοχή, τότε και σε αυτήν την περίπτωση όπως υποστηρίζεται,, αποκλείεται η ενοχή του, αφού υπάρχει για τον δράστη ούτως ή άλλως η ψυχική πίεση, όπως και όταν πραγματικά συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 32 ΠΚ! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ, ΚΟΤΣΑΛΗ, σελ. 466}

18. Ποια στοιχεία τεκμαίρονται αμάχητα από τη διαπίστωση κατάστασης ανάγκης του αρ. 32 Π.Κ; (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000)

Τεκμαίρεται αμάχητα η αδυναμία συμμόρφωσης με προς το άδικο!

19. Ο Α πηγαίνει με το παιδί του στο πάρκο. Το παιδί είναι ντυμένο Batman. Κάποια στιγμή το παιδί του το «σκάει» και χάνεται ανάμεσα σε άλλα παιδιά που ήταν ντυμένα και αυτά Batman. Ο Α ψάχνει να βρει τον γιο του. Βρίσκει ένα παιδί με την στολή αυτή, το ραπίζει για σωφρονισμό. Εάν δεχτούμε ότι λόγος άρσης του αδικού είναι σωφρονισμός ανηλίκου από τους γονείς του, ποια η ευθύνη του Α. (ΙΟΥΛΙΟΣ 2005)

Δικαίωμα σωφρονισμού ξένων παιδιών δεν υφίσταται! Ο Α θα επικαλεστεί πλάνη περί λόγο άρσης του αδικού! Νόμιζε ότι ραπίζει το παιδί του, αλλά ραπίζει το παιδί τρίτου! Βέβαια μπορούμε να πούμε πως το ράπισμα δεν είναι πράξη θεμιτή για σωφρονισμό και δεν αίρεται το άδικο, άρα έχουμε πλάνη περί το πρόσωπο η οποία είναι αδιάφορη!!!

20. Ποια εγκλήματα διακινδύνευσης μπορούν, με βάση την έννοια τους, να τελεστούν και με παράλειψη; (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002)

Τα εγκλήματα μη γνήσιας παράλειψης είναι πάντα εγκλήματα αποτελέσματος αφού συνίστανται σε μη αποτροπή ακριβώς εκείνου του αποτελέσματος που είναι στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του αντίστοιχου εγκλήματος ενέργειας.

ΜΟΝΟ τα εγκλήματα βλάβης και τα εγκλήματα συγκεκριμένης διακινδύνευσης μπορούν να είναι εγκλήματα αποτελέσματος και όχι και τα εγκλήματα αφηρημένης διακινδύνευσης καθώς αυτά τα τελευταία δεν απαιτούν να έχει επέλθει ο κίνδυνος σε ένα υλικό αντικείμενο! Άρα, μόνο τα εγκλήματα συγκεκριμένης διακινδύνευσης μπορούν να τελεστούν με παράλειψη! {ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΜΕΡΟΣ Ι, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, σελ 152 επόμενα}

21. Πώς διακρίνεται το έγκλημα ενέργειας από το μη γνήσιο έγκλημα παράλειψης; (ΙΟΥΝΙΟΣ 2004)

Στα μη γνήσια εγκλήματα παράλειψης παραβιάζεται ένας απαγορευτικός κανόνας δικαίου, ο οποίος συνήθως παραβιάζεται με θετική πράξη! Στο έγκλημα μη γνήσιας παράλειψης επέρχεται το ίδιο σε απαξία αποτέλεσμα με το έγκλημα ενέργειας μόνο που στην δεύτερη περίπτωση έχουμε επέλευσή του με τέλεση μιας πράξης, ενώ στην πρώτη έχουμε επέλευση του ίδιου αποτελέσματος με μη τέλεση μιας επιβεβλημένης ενέργειας προς αποτροπή του!

22. Ποια είναι τα κεντρικά σημεία του απολογισμού της νεοκλασικής διδασκαλίας περί εγκλήματος; (ΙΟΥΝΙΟΣ 2004)

Η ανελαστική και στεγανή κατανομή μεταξύ αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων επέστη μια πρώτη ρωγμή με την επικράτηση της νεοκλασικής θεωρίας περί εγκλήματος. Σήμερα γίνεται πλέον γενικά δεκτό ότι το άδικο συγκροτείται σε κάποιες περιπτώσεις και από υποκειμενικά στοιχεία. Κυρίως αναφέρονται οι τρεις ακόλουθες περιπτώσεις: α) εγκλήματα σκοπού, β) εγκλήματα υποκειμενικής τάσης, γ) απόπειρα, δ) μη γνήσια φρονηματικά στοιχεία!

23.Κάτω από ποιες προϋποθέσεις δικαιολογείται η κατάφαση διαρκούς εγκλήματος;
Διαρκές έγκλημα είναι εκείνο το έγκλημα, στο οποίο η προσβολή του εννόμου αγαθού παρατείνεται καθόσον χρόνο εξακολουθεί η κατάσταση που δημιουργήθηκε από την παράνομη συμπεριφορά!

24.Σύγκρουση καθηκόντων (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2012):

Σύγκρουση καθηκόντων υπάρχει, όταν εξαιτίας πραγματικών συνθηκών δύο καθήκοντα του ιδίου προσώπου – που κάτω από κανονικές συνθήκες είναι άσχετα μεταξύ τους και μπορούν να συνυπάρχουν – έχουν συσχετισθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε η εκπλήρωση του ενός να έχει ως αναγκαία πρακτική προϋπόθεση την προσβολή του άλλου! Είναι διαφορετικό πράγμα η σύγκρουση καθηκόντων από την σύγκρουση εννόμων αγαθών των άρθρων 25 και 32 ΠΚ! Στη σύγκρουση καθηκόντων είναι αδύνατη η μη προσβολή του δικαίου! Η τέλεση του ενός καθήκοντος εκ των δύο συνιστά κάτι το αντιφατικό και αποτελεί ταυτόχρονα και συμμόρφωση και παράβαση του δικαίου. Αντίθετα, στη σύγκρουση εννόμων αγαθών είναι δυνατή η συμμόρφωση προς τις επιταγές του δικαίου και η μη τέλεση αξιόποινης πράξης εφόσον ο φορέας του αγαθού που βρίσκεται σε κίνδυνο είναι διατεθειμένος και έχει την ψυχική δύναμη να υποστεί την βλάβη που απειλείται προκειμένου να μην προσβάλλει έννομα αγαθά τρίτου!

Ο δράστης θα πρέπει να έχει συνείδηση ότι βρίσκεται προ συγκρούσεως καθηκόντων και να ενεργεί με σκοπό να εκπληρώσει το ένα από αυτά! Η σύγκρουση καθηκόντων θα πρέπει να μην είναι υπαίτια, να μην έχει προκληθεί δηλαδή από τον ίδιο το δράστη με την πρόθεση να τελέσει αξιόποινη πράξη κάτω από το πρόσχημα της σύγκρουσης καθηκόντων!

Επιπλέον, τα δύο συγκρουόμενα καθήκοντα πρέπει να είναι νομικά! Δεν πρέπει το ένα να είναι ηθικό και το άλλο νομικό!